

Ləkaləkətə nga Bulusə ka ənji Afisa

¹ Wiinə ləkaləkətə ca dzə daciiki Bulusə. Masləkee əndə nga Yeesu *Aləmasiihu nə nyi makə sətə mwayi Əntanƒə. Agi nəhəpaanə nə nyi tuunə ənji nga Əntanƒə də Afisa, ənji goonƒa putə nga ləbənə goonə da Yeesu Aləmasiihu. *

² Wa Əntanƒə Dəsənaamə da Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a ƒa koonə pwapoonə, təya vii koonə ndzaanə jamə.

Barəkaanə nga Əntanƒə ka ənjaakii

³ Dəlaamə də Əntanƒə Dii Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu! Acii kə pukyaƒərə ci kaamə barəkaanə ka shaƒə aasəkə moodəfaamə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu.

⁴ Daga Əntanƒə ma'ə matagamə duuniya maa, ta'i ci taamə kaama ndzaanə ka naakii dagi ləbənə gaamə da Aləmasiihu. Ma ta'i ci taamə, kaama shii ndzaanə malaabakii akəƒwaciikii yadə idəpaə uushi ashaamə.

⁵ Putə nga uudənaakii taamə, kə kavə ci taamə kaama ndzaanə ka manjeevənaakii daci Yeesu Aləmasiihu, makə sətə ƒii ci aniya nga ƒanə.

* **1:1 1.1** masləkee əndə: Gal. 1.1; Afisa: Slənə 18.19-21; 19.1. **1:3 1.3** 2.6; 2 Koor. 1.3. **1:4 1.4** 5.27; Yooh. 15.16; 17.24; 2 Tees. 2.13. **1:5 1.5** Yooh. 1.12.

⁶ Dəlaamə də ci putə nga maduunə pwapoot-saakii, waatoo putə nga viitə vii ci kaamə nga zabə daciai moodə Uzənaakii!

⁷ Də idənə nga Uzənaakii upaa amə pərapaanə. Waatoo, kə upaa amə tifyaginə nga 'waslyakəənə gaamə. Maduunəkii ka shanə nə pwapoonə nga Əntanfə! †

⁸ Lanə dīi ci kaamə də patənə nga shiinaakii da mbeenaakii.

⁹ Də shiinaakii dīi Əntanfə sətə dīi ci aniya nga dfanə, kə baarii ci kaamə ma'umbee aniyaakii, waatoo ətə dīi ci aniya nga mbu'utəginə daciai Aləmasiihu.

¹⁰ Ka mbu'utəginə nə ci də aniyaakii mada mbu'ya saa'ikii, kaa ca shii dzatəgi də patənə nga uushi'inə ka hakii patə, uushi'iitə dadagyə da ənə ganə a duuniya patə, Aləmasiihu a ndzaanə ka gawa.

¹¹ Agi slənənə nə patənə nga uushi'inə makə sətə mwayi Əntanfə. Ci ta'i taamə, kaama ndzaanə ka ənjaakii agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu. Ma ətsə patə, putə nga moonakii, makə sətə dīi ci aniya daga ka 'watəginə.

¹² Ma inə ənə ndzaanə ka təkəŋwanə nga ka nə ka Aləmasiihu dīya, a dəleenə də duunuunə nga Əntanfə.

¹³ Ma unə əsə, makə fii unə tə tantanyitə habara, waatoo, Nūnyi Habara ənə kira koonə luupaanə, kə vii unə goonəga ka Aləmasiihu.

1:6 1.6 Mat. 3.17; Rooma 5.2; Kwal. 1.13. † **1:7 1.7** pərəpaanə: Kwal. 1.13-14; idəna: Rooma 3.25-26; 1 Koor. 10.16; Af. 2.13; Kwal. 1.20; 1 Yooh. 5.7; Ibər. 8.6; pwapoonə: Af. 2.7. **1:9 1.9-10** 1.22; Kwal. 1.16,20. **1:11 1.11** 1.4; Rooma 8.28-29.

Wata Əntanfə a ɗavə sagidaakii aashuunə də vii koonə Malaaba Ma'yanə ətə dii ci aləkawalə nga viinə.

¹⁴ Putə nga upaanə gaamə tə Ma'yanə nga Əntanfə, ci ca baarii kaamə paŋgəraŋə oo'i, ka upaanə naamə sətə dii ci aləkawalə nga viinə ka ənjaakii. Ətsə baarii kaamə əsə oo'i, ka viinə nə Əntanfə dimwaanə ka ənjaakii. Dəlaamə də ɗuunuunaakii!

Də'wa nga Bulusə kaa ənjə a shii ngeerənə nga Əntanfə

¹⁵ Putə nga ətə ha'ə ɗiya, agi kuyiriinə nə nyi tə Əntanfə, acii kə fii nyi habara nga vii goŋga goonə ka Slandanə Yeesu, da makə sətə cuuna uudə tə patənə nga ənji nga Əntanfə.

¹⁶ Paa nyi bədi agi kuyiriinə tə Əntanfə putə goonə, nya buurətə tuunə agi də'waaki,

¹⁷ nya kədi acii Əntanfə nga Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu, waatoo, maɗuunə Dəsənaamə dagyə, kaa ca vii koonə Ma'yanaakii ətə ca kavə tuunə ka ndzaanə macicirəkii, ca baarəgi koonə goŋgaanə nga Əntanfə, koonə shii tə ci.

¹⁸ Agi kədiinə nə nyi kaa nuunə a shii nɗunənə, una nee ka bərənaakii, koonə shii taa mi nə kanətə 'wii ci tuunə ka ci. Nga'ə ka nyi əsə koonə shii taa mi nə maɗuunə barəkaanaakii ətə dii ci aləkawalə nga viinə ka ənjaakii;

¹⁹ una shii taa iitə nə laŋənə nga ngeerənaakii ashaamə ənə vii goŋga. Ma ngeerənaakii

1:13 1.13 4.30; 2 Koor. 1.22; Kwal. 1.5. **1:14 1.14** 2 Koor. 1.22.

1:16 1.16 Kwal. 1.3. **1:17 1.17** 5.17; Waɓ. 2.6; Kwal. 1.9-10.

1:18 1.18 4.4; Kwal. 1.12.

ənə ca slənə ashaamə, mbərə mbərə nə ci da ngeeriitə

²⁰ slənyigi ci saa'itə madee ci ka Aləmasiihu agi maməətə ənja, ca ndzanee ka ci dagyə da ciizəmaki.

²¹ Ma dagyə, Aləmasiihu ca da nwanjuunə agyanə patənə nga uushi'iitə agintanfə da i əpinə amatii, taa iitə nə baawədatii patə. Kə palee məghərəvənə nga ləməkii ka taa ngutə ləmə ganə a duuniya, da duuniyatə na shi aakəŋwa patə.

²² Patənə nga uushi'inə, kə kavə Əntanfə kaa təya ndzaanə atsaə sədə Aləmasiihu, ca ndzaanə ka Slandanə nga patənə nga uushi'inə. Tə ci kavə Əntanfə ka ndzaanə ka nə nga Ikəliisiya.

²³ Ma Ikəliisiya, shishinə nga Aləmasiihu nə ci. Kə ndzaa ci manakii pasə də ndilə ndilətə ndzaanaakii. Ma Aləmasiihu, ci ca mbu'utəgi də patənə nga uushi'inə. †

2

Ənənə ka upaa kura əpinə

¹ Ma nga nəkə, maməətəkii njuunə asəkə ədzəmuunə putə nga ghatə fanə goonə tə Əntanfə da 'waslyakəənə goonə.

² Ma ka saa'ikii, kə nyi'uunə bwaya rəgwa nga *duuniya, una nə'u nwanjwə nga ginaajinyinə

1:19 1.19-20 2 Koor. 13.4; Kwal. 2.12. **1:20 1.20** Slənə 2.33; Kwal. 3.1. **1:21 1.21** 6.12; Rooma 8.38; Gal. 4.8-9; Kwal. 1.13,16,20; 2.9-10,15,20. **1:22 1.22** 1.10; 4.15; 5.23; Jab. 8.7; Kwal. 1.18; 2.19. † **1:23 1.23** 2.14,16,18; 4.1-16,25; 5.30; 1 Koor. 12.4-11,27; Kwal. 2.19; 3.15; manakii pasə: 3.19; 4.10. **2:1 2.1** 2.5.

asəkəntan̄fə, ci ca tsəku ənjitə pooshi ka fanə tə Əntan̄fə.

³ Patənə gaamə, ha'ə makə ətsə njaamə aha-datii, ama ndzaanə makə sətə kadeesəkə kaamə, ama slənə sətə kadeesəkə ka shishinaamə, makə sətə mwayi amə. Amə maa, ka gəgərənə naamə mabətəsəkə nga Əntan̄fə makə nga hara ənji duuniya.

⁴ Amma lan̄ə nə Əntan̄fə agi nəhə təgunuunə nga ənja. Lan̄ə ka dərəva əsə uu'i ci taamə.

⁵ Ma saa'itə njaamə maməətəkii asəkə ədzəmaamə putə nga ghatə fanə gaamə, kə vii ci kaamə kura əpinə ləbə da Aləmasiihu. Shiimə oo'i, də pwapoonə nga Əntan̄fə upaa unə luupaanə.

⁶ Dagi ləbənə gaamə da Yeesu Aləmasiihu madee ci kaamə da i ci, ca dzanee kaama da i ci dagyə.

⁷ Ma d̄ii ci ha'ə, kaa ca baarii d̄uunuunə nga pwapoonaaakii ka ca'ə ndəɲwə ndəɲwə. Ma ətsa, dagi uud'əənə uu'i ci taamə d̄acii Yeesu Aləmasiihu.

⁸ Acii də pwapoonə nga Əntan̄fə upaa unə luupaanə dagi vii goon̄ga goonə. Ma ətsa, viinə nga Əntan̄fə,

⁹ əntaa putə nga gazhi'waanə goonə shan̄ə. Ma d̄ii ci ha'ə, acii ga taa wu a lyaaməgi.

2:2 2.2 6.12; Yooh. 12.31; 14.30; Slənə 26.18; 1 Yooh. 2.16. **2:3**
2.3 5.6,8; Rooma 1.28; Kwal. 3.6. **2:4 2.4** Rooma 8.39; 9.16; Yak.
 5.11. **2:5 2.5** 2.8; Rooma 3.24; 6.13; Kwal. 2.13. **2:6 2.6** 1.3;
 Kwal. 2.12; 3.1. **2:7 2.7** 1.7; Rooma 5.20. **2:8 2.8** Mat. 20.15;
 Yooh. 4.10; Slənə 15.11; Gal. 2.16. **2:9 2.9** Rooma 3.28; 1 Koor.
 1.31; 2 Tim. 1.9; Tit. 3.5.

10 Əntaŋfə tagii taamə makə sənə dīi amə, ama upaa kura taganə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu, kaama dā dagwa sləna. Ma dagwa slənəkii, kə uugi ci tasəkapaanə kaamə, kaama slənə.

*Ləbənə gaamə rəjwə agi nə'unə tə
Aləmasiihu

11 Buurətəmə oo'i, ma unə, əntaa *Yahudiinə nuunə, ənjitə yadə *ryaminyanə nuunə. Maryamina ənji nə Yahudiinə. Ci dīi ŋgirə tii tuunə ka uushi zaβə. Wiitə boo, ma ryaminyaatsa, ŋga shishinə tanə, də ciinə ci ənjə a dā. *

12 Ma ŋga ŋukə, pooshi unə shii tə Aləmasiihu. Pooshi unə ŋji ahada matacə ənji ŋga Əntaŋfə. Pooshi unə ahada ənjitə dīi Əntaŋfə ka tii aləkawala. Kə ndzaa unə ganə a duuniya, pooshi sətə kii unə nuunə davə, pooshi unə shii tə Əntaŋfə əsə. †

13 Amma ma ŋga əna, ləbə nuunə da Yeesu Aləmasiihu. Dzadə da Əntaŋfə njuunə, amma kə əncəhatəgi ci duunə kədəhə putə ŋga idənə ŋga Aləmasiihu. ‡

14 Acii Aləmasiihu ci saakii kira kaamə ndzaanə jamə də kavənə tə Yahudiinə da hara slikərənə kaa təya ndzaanə uushi rəjwə. Də

2:10 2.10 Tit. 2.14. **2:11 2.11-13** Rooma 11.17. * **2:11 2.11** 5.8; ryaminyanə: Gal. 5.6; Fil. 3.3. † **2:12 2.12** Rooma 9.4; 1 Koor. 15.19; Kwal. 1.21-22; 1 Tees. 4.13; pooshi ahada ənjitə dīi Əntaŋfə ka tii aləkawalə:2.19. ‡ **2:13 2.13** 2.17; 3.6; idəna: 1.7; Gal. 1.4.

shishinækii uulagi ci dzøga nga daawaatø nji ahadatii. §

¹⁵ Kø uulagi ci bariya da al'aadanyinø nga Yahudiinø kaa ca shii kabøtø kura ønja ahada Yahudiinø da hara slikøønyinø, tøya ndzaa uushi røjwø agi løbønatii da ci. Dø ha'ø kira ci ka tii ndzaanø jamø.

¹⁶ Dø øntønaakii ashi ønfwa ngøøøgi ci daawaanø ahadatii. Dø øntønaakii ha'ø øsø gøjütøgi ci dø slikøønyinø patø, tøya ndzaanø shishinø røjwø, ca ønyatøgi dø tii aabii øntanfø.

¹⁷ Ma shi ci, ka waaza Njuni Habara nga ndzaanø jamø ahada ønji da øntanfø. Waatoo kø shi ci ka putø goonø, unø hara slikøøøø øtsø nji dzadø dzadø da øntanfø. Kø shi ci øsø ka Yahudiinø øtø dñi kødøhø kødøhø da ci.

¹⁸ Amø patø, Yahudiinø da hara slikøøøø, daci Alømasiihu upaa amø Malaaba Ma'yanø. Dø ci upaa amø mbu'unø aabii Døøønaamø.

¹⁹ Aci ha'ø, ma unø hara slikøøøø, øntaa møshipøtø ønji taa mu'uminø nuunø ma'ø. Ma nga øna, slanjii hanyinø nuunø da ønji nga øntanfø. Toonø nuunø agi ønji yaakii.

²⁰ Kø ndzaa unø makø banjwatø kii ønji aanø faara. Ma faarakii, tii nø masløkee ønji da anabiinø. Alømasiihu nø maduunø faaratø ca vii njøøøøøø ka banjwakii.

§ **2:14 2.14** ndzaanø jamø: 2.16; 4.3; Kwal. 1.20; uushi røjwø 1.23; Rooma 10.12; 1 Koor. 12.13; Gal. 3.28. **2:15 2.15** 2 Koor. 5.17; Kwal. 2.14. **2:16 2.16** 1.23; Rooma 5.10; Kwal. 1.20-22.

2:17 2.17 Isaa. 57.18-19; Sløøø 2.39. **2:18 2.18** 3.12; Rooma 5.2. **2:19 2.19** 2.12; 3.6; Ibøø. 12.22-23. **2:20 2.20** Mat. 16.18;

1 Koor. 3.10-11; Søniiinø 21.14.

21 Ci kəsətə banƙwa patə ka hakii, banƙwakii a gərə, ca ndzaanə ka malaaba ya ətə dfii ənji ka Slandana.

22 Agi ləbənə goonə da ci ghənyi Əntanƙfə tuunə ka hakii patə da hara ənji ka ha rəhwə. Ma hatsa, asəkəkii nə Ma'yanə nƙa Əntanƙfə.

3

Slənə nƙa Bulusə ka putə nƙa hara slikərənə

1 Putə nƙa ətse ha'ə, agi dfanə nə nyi də'wa ka Əntanƙfə. Ma nyi Bulusə, əndə furəshina nƙa Yeesu *Aləmasiihu nə nyi ka puta goonə hara slikərənə. *

2 Weewee kə fii unə oo'i, kə dfii Əntanƙfə pwapoonaakii nƙa vii ka nyi slənəna, kaa nya slənə ka putə goonə.

3 Kə nƙiragi Əntanƙfə ma'umbee aniyaakii, ca baarəgi ka nyi. Kə naahəcii nyi gi'u agyanə ətsa.

4 Madfa ka janƙatənə nuunə sətə nyaahə nyi, ka shiinə nuunə oo'i kə paaratəgi nyi də ma'umbee uushi agyanə Aləmasiihu.

5 Ma nƙa nƙukə, pooshi ənji sha bii ka əndə shinƙinə ma'umbee sətse. Amma ma nƙa əna, kə nƙiragi Əntanƙfə ka malaaba masləkee ənjaakii da anabiinə də Ma'yanaakii.

6 Ma ma'umbee səkii, ci nə: kə upaa hara slikərənə da *Yahudiinə patə tə barəkaatə dəkəpaa Əntanƙfə ka ənjaakii. Kə ndzaa tii

2:21 2.21 1 Koor. 3.16. **2:22 2.22** 1 Piita 2.5. **3:1 3.1-3** Kwal.

1.25. * **3:1 3.1** əndə furəshina: 4.1; Fil. 1.7; Kwal. 4.18; Filim.

1.9. **3:3 3.3** 3.6. **3:4 3.4** Rooma 16.24; 2 Koor. 11.6. **3:5**

3.5 Kwal. 1.26.

rəŋwə. Patə da i tii, agi upaanə nə tii sətə dʒii Əntaŋfə aləkawalə ŋga viinə daccii Yeesu Aləmasiihu dagi fa Njunyi Habara. †

⁷ Ma Njunyi Habara, kə kavə Əntaŋfə tə nyi ka ndzaanə ka əndə slənəkii. Ətsə patə, pwapoon-aakii dʒii ci ka nyi dagi slənə ŋga ŋgeerənaakii.

⁸ Taa ŋgahi nyi palee də ətənə ahada ənji ŋga Əntaŋfə, patə da ha'ə ka nyi dʒii Əntaŋfə pwapoonə ŋga kərə Njunyi Habara agyanə laŋənə ŋga məghərəvənə ŋga Aləmasiihu ka hara slikərənə. ‡

⁹ Də pwapoonaaakii əsə sləkee ci ka nyi, kaa nya kavə patənə ŋga ənji kaa təya nee makə sətə cii kəya mbu'utəgi də aniyaakii. Ma Əntaŋfə əndə taga patənə ŋga uushi'inə, kə dəkəpaa ci ma'umbee aniyaakii fəzənyinə aarə'u aarə'u.

¹⁰ Ma dʒii ətsə patə, kaa madiigərə malaa'ikanyinə da uushi'iitə dadagyə a shii daccii Ikəliisiya oo'i, laŋə ka dərəva nə hiima ŋga Əntaŋfə.

¹¹ Də ha'ə mbu'utəgi Əntaŋfə də aniyaakii daccii Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu, makə sətə shi ca dʒii aniya ŋga d'anə.

¹² Dagi vii gooŋga gaamə ka Aləmasiihu da ləbənə gaamə da ci dʒii amə da baawəda ŋga dzənə aabii Əntaŋfə yadə ŋgwələnə.

¹³ Acii ha'ə, agi kədiinə nə nyi tuunə, tuutəta'ə, ga ma'yanuunə a ŋgwələ acii nee unə nya sa

† **3:6 3.6** ma'umbee səkii: 1.9-10; 2.13-14,18-19; 3.9-11; Rooma 16.25; Kwal. 1.26-27. ‡ **3:8 3.8** palee də ətənə: 1 Koor. 15.8-10; Gal. 1.13-16; Fil. 3.6-8; 1 Tim. 1.12-16. **3:9 3.9** 1.4. **3:10 3.10** 1.21,23. **3:12 3.12** Rooma 5.2; Ibər. 4.16; 10.19.

cibə ha'ə make ənə ka putə goonə. Ma cibəətse patə, ka shii kərə duunə aakəwə.

*Shii uudənə nga *Aləmasiihu*

¹⁴ Putə nga ətsə ha'ə cii kya gərə'waanə akəwəwacii Daadə.

¹⁵ Ci ca dəkə ləmə ka taa ngutə slikərənə dadagyə da a duuniya.

¹⁶ Agi kədiinə nə nyi aciikii kaa ca dā slənə də maduunə baawədaakii, ca vii koonə ngeerənə a ədzəmuunə ka shaŋə dəcii Ma'yanaakii.

¹⁷ Agi kədiinə nə nyi əsə, kaa Aləmasiihu a upaa ha nga ndzaanə a ədzəmuunə dāgi vii goonga goonə. Ha'ə əsə, agi kədiinə nə nyi aciikii kaa taa mi patə cuuna dā, ca ndzaanə agi uudənə.

¹⁸ Madā kə dīi ha'ə, ma unə da patənə nga ənji nga Əntaŋfə, ka upaanə nuunə ngeerənə nga paaratəginə oo'i, ma uudənə nga Aləmasiihu, bwaŋə dərəva, magərəkii dərəva, kurəŋə dərəva əsə.

¹⁹ Ma uudənə ci Aləmasiihu a uudə taamə, pooshi ənji ka uudəgi shiinə patə agyanəkii. Amma nga'ə ka nyi koonə shii, una shii ndzaanə manakii pasə də ndilə-ndilətə ndzaanə nga Əntaŋfə.

²⁰ Ma Əndənə ca slənə ashaamə də ngeerənaakii, tə'i ci da baawəda nga dā kaamə uushi palee ka sətə caama kədii taa sətə caama hiima. Duunətaamə tə ci.

3:13 3.13 Kwal. 1.24. **3:14 3.14** 6.18-19. **3:16 3.16** Kwal. 1.11. **3:17 3.17** Yooh. 14.23; Af. 5.2; Kwal. 1.23; 2.7. **3:18 3.18** Kwal. 2.2. **3:19 3.19** 1.23; 5.2,25; 2 Koor. 5.14; Kwal. 2.9-10. **3:20 3.20** Kwal. 1.29.

²¹ Wa Ikeliisiya a d'uunətə tə ci agi ləbənətii da Yeesu Aləmasiihu taa guci patə ka ca'ə ndəŋwə ndəŋwə. *Aamiina.

4

*Uushi rəŋwə nə ənji nə'unə tə *Aləmasiihu*

¹ Acii ha'ə d'ii əna, nyi əndə furəshina putə ŋga slənaaki ka Slandana, agi kədiinə nə nyi tuunə koona dzə aakəŋwa də ndzaanə makə sətə 'wii Əntəŋfə tuunə koona ndzaanə.

² Taa guci patə, hətəpaamə nuunə, goona d'a purətə han'kalaanə, ndzaamə də sə'watənə, baarəmə uudənə goonə də tsaakəshinə ahadoonə.

³ Damə gazhi'waanə ŋga kəsəpaa gəshinə goonə makə sətə vii Malaaba Ma'yanə ka ənjaakii, una ndzaanə agi jamənə.

⁴ Tə'i shishinə rəŋwə da Malaaba Ma'yanə rəŋwə, makə sətə d'ii tə'i uushi rəŋwə caama ka nə ŋga upaanə, waatoo, ətə 'wii Əntəŋfə taamə kaama upaa.

⁵ Rəŋwə nə Slandana, rəŋwə nə vii goon'ga gaamə da bapətisəma əsə. *

⁶ Rəŋwə nə Əntəŋfə, ci nə Dənə ŋga patənə ŋga ənji shiŋkinə, ci əsə nə Slandanə ŋga uushi'inə patə, ci ca slənə ashii patənə ŋga ənja, tə'i ci ashitii əsə.

4:1 4.1 3.1. **4:2 4.2** 5.2; Kwal. 3.12-13. **4:2 4.2** Rooma 8.13; Gal. 6.8; Kwal. 3.9. **4:3 4.3** 2.14-16; Kwal. 3.14-15. **4:4 4.4** 1.23; 2.18. * **4:5 4.5** Yooh. 10.16; 1 Koor. 8.6; bapətisəma: Mat. 28.19; Rooma 6.3-4. **4:6 4.6** 1 Koor. 12.6.

⁷ Amma taa wu ahadaamə, kə upaa ci viinə hədfə hədfə makə sətə vii Aləmasiihu ka ci, kaa ca slənəgi.

⁸ Tə'i manaahəkii asəkə malaaba ləkaləkatə oo'i,

“Makə jaalii ci agyanə ənji daawaanaakii, kə ɲgirə ci aadəgyə da tii, ca da viinə ka ənji shiŋkinə.”

⁹ Ya əna, ya “kə ɲgirə ci aadəgya,” mi saɲə cii kəya baara? Ci ca baarə, kə jimagərə ci aahanə aa panə zəku'i.

¹⁰ Ma əndətə jima aa panə, ci nə əndətə ɲgirə aadəgyə, ca pitəgi səkəntaɲfə kaa ca mbu'u taa dama patə.

¹¹ Ci nə əndətə dɪi viinə ɲga slənə kama kama ka ənji shiŋkinə. Ca vii ka hara ənji slənə ɲga ndzaanə ka masləkee ənja. Hara ənji, ca vii ka tii slənə ɲga ndzaanə ka anabiinə, hara ənji təya ndzaanə ka ənji waaza ɲunyi Habara, hara ənji pastiinə da maliminə.

¹² Ma dɪi ci ətsə patə, kaa ca shii tasəkapaa ənji ɲga Əntaɲfə, kaa təya slənə ka ci, ka shii ghənənə də shishinə ɲga Aləmasiihu, waatoo Ikəliisiya.

¹³ Ətsə patə, kaama shii ndzaanə rəɲwə agi vii gooɲga gaamə da shiinə gaamə tə *Uuzənə ɲga Əntaɲfə, ama ndzaanə ka mazəɲa ənja, ama ndzaanə ghəratə makə ɲga Aləmasiihu.

¹⁴ Ma dɪi ətsə patə, acii gaama dɪi uura man-jeevənə, ama dzəgərə ka fa wabənə ɲga bwaya

4:7 4.7 Rooma 12.3,6; 1 Koor. 12.11. **4:8 4.8** Jab. 68.19. **4:9**
4.9 Yooh. 3.13. **4:10 4.10** 1.23. **4:11 4.11** 1 Koor. 12.28.
4:12 4.12 1 Koor. 14.26. **4:13 4.13** Kwal. 1.28.

ənja, təya gəpətə taamə də jarəwiitə ci təya latə, təya kavə taamə ka əgənə makə mēda taa dama patə.

¹⁵ Ma dəbee, uufəshaamə, amə wabə goonqaanə, kaama shii gərənə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu taa ka ngutə rəgwa patə, makə dīi ci, ma Aləmasiihu, nə nga Ikəliisiya nə ci.

¹⁶ Daciikii dīi shishinə patə magunukii ka hakii də tsakənə nga taa ngutə məgununə. Acii maɗa kə slənyi taa ngutə baladzanə nga shishinə makə sətə dəbee ca slənə, ka gərənə nə shishinə nga'ə, ca dzə də ghənə naakii nə dagi uufənə.

*Upaa kura əpinə agi ləbənə da *Aləmasiihu*

¹⁷ Wanyinə ka banə koonə agi ləmə nga Slandana, goona dzə aakəŋwa də ndzaanə makə nga hara ənja. Acii tə'i hara ənji ətə pooshi ndzaanatii kadeesəkə ka Əntanfə, hiimatii patə, pooshi ka nafanə.

¹⁸ Agi təkunə nə hanƙalatii patə. Ma əpiitə ci Əntanfə a vii, paa tii ka upaanə, acii kə ndaləgi tii də moodəfətii, purətə-hanƙaliinə nə tii əsə.

¹⁹ Pooshi ayinə ma'ə agitii. Kə dzəgərə tii aagi bwaya ndzaanə də ɗaada taa ngutə tsarə nga ajjijnəənə yadə əpi səka.

²⁰ Ma ətsa, pooshi gi mbərə mbərə da sətə jigunyuunə ashī Aləmasiihu.

4:14 4.14 1 Koor. 14.20; Ibər. 5.13-14; Yak. 1.6. **4:15 4.15-16** 5.2. **4:15 4.15** 1.22. **4:16 4.16** 1.23; 2.21-22; 4.13,25; Kwal. 2.19. **4:17 4.17-18** 5.8; Rooma 1.21; 1 Piita 1.14. **4:19 4.19** Kwal. 3.5.

21 Kə shii nyi kə jigunyi ənji koonə agyanəkii. Makə dii ci ənji nə'unə tə ci nuunə, kə jigunyi ənji koonə goonqaatə ashii Yeesu.

22 Kə bii ənji koonə, bwaseemə ka iirə ndzaanə goonə. Goona slənə makə nga ηukə. Acii ma iirə ndzaanə goonə, ci ca kavə tuunə ka suuna uushi'inə nga jirakənə, ca saawee koonə.

23 Ma ədzəmuunə da haŋkala goonə, tyasə see a ndzaa ci kurakii.

24 Nğərəmə kura ndzaanə, koonə ndzaa ka ənji goonqa, malaabakii, waatoo kura taganə nga Əntaŋfə, koonə pusha tə ci.

25 Acii ha'ə, pooshi ma'ə jaarakənə. Taa wu patə, wa ca wabə goonqaanə. Acii amə patə, ənji rəŋwə naamə ka hakii agi shishinə nga Aləmasiihu.

26 Madə kə bəzhi səkuunə, goona luuvə kaa mabətəsəkə goonə a kavə tuunə ka də 'waslyakənə. Ga uusəra a kula agyanə mabətəsəkə goonə.

27 Goona kapaa rəgwa ka *Seetanə.

28 Ma mahəra, wa ca bwasee ka hərənə, ca slənə naakii saakii də rəgwakii kaa ca shii upaa də naakii saakii, ca mbee ka tsakənə də maaghiinə.

29 Goona də məza wabənə. Amma ma dānuuna, dāmə wabəətə ca tsakə ənja, ca ghənə tə tii makə sətə dibə, kaa sətə cuuna ba a ndzaanə dagwakii ka ənjitə ca fa tuunə.

4:23 4.23 Rooma 12.2. 4:24 4.24 'Wat. 1.26-27; 2 Koor. 5.17; Kwal. 3.10. 4:25 4.25 4.16; Zak. 8.16-17; Kwal. 3.8-9. 4:26 4.26 Yak. 1.19-20. 4:28 4.28 1 Tees. 4.11. 4:29 4.29 5.4; Kwal. 3.8; 4.6; Yak. 3.10.

³⁰ Goona bəzee ka səkə nga Malaaba Ma'yanə; acii ci nə sagida nga Əntañfə ashuunə, ci na baarii oo'i nga Əntañfə nuunə ka uusera nga muudinə.

³¹ Bwaseemə ka patənə nga bwaya bwayaanə, da əndənə nga moodəfa, da bəzə səka. Goona waazə taa dzaanashinə ahadoonə taa sərəha.

³² Amma ma dānuuna, dāmə nga'əənə ahadoonə, una ndzaanə də nəhə təgunuunə, una tyaafyagishi makə sətə tifyagi Əntañfə tuunə noonə dacia Aləmasiihu.

5

Ndzaanə agi camənə

¹ Makə dii ci moodə manjeevənə nga Əntañfə nuunə, tyasə see a ndzaa unə makə naakii.

² Ndzaamə agi uudənə makə sətə uu'i Aləmasiihu taamə, vigi ci nəkii ka Əntañfə ka putə gaamə. Kə ndzaa ci makə sataka da nunyi mədədəranə. Satakakii əsə uudagi səkə nga Əntañfə. *

³ Makə dii ci ənji nga Əntañfə nuunə, pooshi dibə aaləhiinə taa ngutə tsarə nga ajijinəənə taa sərəhə uushi nga əndə a shigi ahadoonə.

⁴ Goona wabə sə nga ayinə. Pooshi dibə məza wabənə taa dā buurənə də aləhiinə a shigi da moonə. Ma dəbee, kuyiriimə tə Əntañfə.

4:30 4.30 1.13-14; Isaa. 63.10; Gal. 5.25. **4:32 4.32** Mat. 6.14; 18.22-35; Kwal. 3.12-13. **5:1 5.1** Mat. 5.48; 1 Yooh. 3.1. * **5:2 5.2** 3.17-18; 4.2,15-16; 1 Koor. 8.1; 2 Koor. 5.14; Gal. 6.10; Fil. 2.2; Kwal. 2.2; 3.14-15; sataka: Gal. 1.4; Ibər. 10.5-10. **5:3 5.3-5** Gal. 5.19-21. **5:3 5.3** Kwal. 3.5. **5:4 5.4** 4.29; Kwal. 3.8.

⁵ Shiimə oo'i, ma ma'aləhiinə, taa ənji da aji-jinəənə, taa ənji sərəhə uushi nga ənja, pooshi tii ka upaa ha nga ndzaanə agi nwanjuunə nga Aləmasiihu da nga Əntanfə. Acii ma sətə ci əndə a sərəhə agyanəkii, kə ndzaa səkii ka uuləmaakii ətsa.

⁶ Ga taa wu a kavə tuunə ka luuvə jirakənə. Putə nga uushi'iitsə ha'ə nə mabətəsəkə nga Əntanfwa a kulya aagyanə ənjitə pooshi ka fanə tə ci.

⁷ Acii ha'ə, ga taa mi a ləbə duunə da tsarə nga ənjitsa.

⁸ Ma nga nukə, agi təkunə shuuna nji. Amma ma nga əna, makə kə ndzaa unə ka ənji nga Slandana, agi camənə nuunə. Acii ha'ə, tyasə see a ndzaa unə ka ənji nga camənə. †

⁹ Acii camənə ca poo taa ngutə tsarə nga dagwa uushi. Ci ca poo dfa uushi də rəgwakii, da goonqaanə əsə.

¹⁰ Damə gazhi'waanə nga shii sətə ca uudagi səkə nga Əntanfə.

¹¹ Ga taa mi a kavə tuunə ka dfa sətə pooshi ka tsakənə tə ənja, waatoo, uushi'inə nga təkunə. Amma ma danuuna, ngiragimə səkii panğəranə ka camənə.

¹² Ayi-ayi maa ka shanə nə dazə uushi'iitsə ci təya dfaada ma'umbeekii.

¹³ Mada kə ngiragi ənji patənə nga uushi'iitsə ka camənə, ka neenə nə ənji ka uushi'inəkii

5:5 5.5 Rooma 5.17. **5:6 5.6** Rooma 1.18; Af. 2.3; Kwal. 2.4,8; 3.6. † **5:8 5.8** nga nukə: 2.3,11-12; 4.17-18,22; Kwal. 3.7; Tit. 3.3; agi camənə: Yooh. 8.12; Kwal. 1.13; 1 Piita 2.9. **5:9 5.9** Gal. 5.22-23. **5:10 5.10** Rooma 12.2; 1 Tees. 5.22.

panğəraŋə.

¹⁴ Aciî bəreŋə ca baarəgi taa mi patə panğəraŋə. Ci dīi bii ənji oo'i,

“Matsəfə ŋunyinə, vədəhu,

madətə ka ha ŋa wa,

kaa Aləmasiihu a bərə aashiku.”

¹⁵ Aciî ha'ə, ŋərətəmə hankala. Goona ndzaanə makə madīikə ənja, amma ndzaamə ka mafyarə ənja.

¹⁶ Taa ŋgutə saa'i patə, slənəgimə ka ŋunyi rəgwa, acii ma zamanana, bwayakii.

¹⁷ Goona ndzaanə makə ŋa ənjitə yadə faryanə, amma d'amə gazhi'waanə ŋa paaratəgi də sətə ci Slandanə a moo una da.

¹⁸ Goona kagi nuunə ka sa ənvwə. Ma ətsa, ka bərapaanə nə ci tuunə. Amma ma d'anuuna, wa Malaaba Ma'yanə a ndzaanə pasə a ədzəmuunə.

¹⁹ Wabəshimə ahadoonə də kaala wanyanə kama kama ka dələnə də Slandana. Kamə wanyanə ka Slandana də dələnə də ci a ədzəmuunə.

²⁰ Kuyiriimə tə Əntanfə Dəsənaamə putə ŋa patənə ŋa uushi'inə. Kuyiriimə tə ci taa guci patə agi ləmə ŋa Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu.

Wabənə ka makinə da ŋguyirənə

5:13 5.13 Yooh. 3.20-21. **5:14 5.14** Isaa. 26.19; 60.1; Rooma 13.11; Yak. 5.8. **5:16 5.16** Kwal. 4.5. **5:17 5.17** 1.17; Rooma 12.2. **5:18 5.18** Wab. 23.31-35; Rooma 13.13. **5:19 5.19-20** Jab. 33.2-3; Kwal. 3.16-17; Ibər. 13.15.

21 Faməshimə ahadoonə putə nga dʒuunətənə goonə tə Slandana.

22 Ma unə makina, baneemə ka nuunə akəɲwacii ɲguyirənə goonə makə sətə cuuna banee ka nuunə akəɲwacii Slandana.

23 Acii ma ɲgura, ci nə əndə da baawəda agyanə minaakii, makə sətə ndzaa Aləmasiihu da baawəda agyanə Ikəliisiya. Aləmasiihu ci saakii nə Maluu ɲga Ikəliisiya, waatoo shishinəkii.

24 Acii ha'ə, tyasə see a fa makinə tə ɲguyirənətii makə sətə ci Ikəliisiya a fa tə Aləmasiihu.

25 Unə ɲguyirənə əsa, uudəmə tə makinə goonə makə sətə uu'i Aləmasiihu tə Ikəliisiya, vigi ci əpinaakii ka putakii,

26 ca kubəgi də ma'inə da də wabənaakii, ca laabagi ka Əntaɲfə. †

27 Ma dʒii ci ha'ə, kaa ca ɲgərə Ikəliisiya da məghərəvənətə patə makə madanə camə yadə sə ɲga idəpaanə ashitə, yadə baavə ashitə, pooshi bwaya uushi ashitə əsə.

28 Ha'ə nə ɲguyirənə əsə. Wa təya uudə makinətii makə sətə ci təya uudə shishinətii. Ma ɲgurətə ca uudə minaakii, naakii nə uu'i ci ətsa.

29 Pooshi əndə sha kaaree ka shishinəkii, amma ka viinə nə ci ka shishinəkii zəma,

5:21 5.21-6.9 Kwal. 3.18-4.1; 1 Piita 2.18-3.7; 1 Tim. 2.1-13; Tit. 2.1-10; 1 Yooh. 2.12-17. 5:21 5.21 1 Piita 5.5. 5:22 5.22-24

Kwal. 3.18; Tit. 2.5; 1 Piita 3.1. 5:22 5.22 1 Koor. 14.34-35.

5:23 5.23 1.22; 1 Koor. 11.3. 5:25 5.25-28 1.23; Kwal. 3.19;

1 Piita 3.7. 5:25 5.25 3.19. † 5:26 5.26 bapətisəma: Rooma

6.3-4; Tit. 3.5; Ibər. 10.22. 5:27 5.27 1.4; 2 Koor. 11.2; Fil. 1.10;

Kwal. 1.22.

ca hadfagi, makə sətə ci Aləmasiihu a dfa ka Ikəliisiya.

³⁰ Acii ma amə, toonə naamə ahada ənji nga shishinəkii.

³¹ Tə'i manaahəkii asəkə ləkaləkətə oo'i, "Putakii ha'ə, wa ɲgurə a bwasee ka dii da məci, ca ləbə tii da minaakii, təya ndzaa shishinə rəɲwə."

³² Ma paaratəgi nyi, agi wabəətsa tə'i wabənə asəkə wabənə davə. Waatoo, ma paaratəgi nyi, agyanə Aləmasiihu da Ikəliisiya cii kəya wabə.

³³ Amma unə maa, da i koonə də wabəətsa! Taa ɲgutə ɲgurə patə, tyasə see a uudə ci tə minaakii makə naakii na. Taa ɲgutə minə patə əsə, tyasə see a fa ki tə ɲgurii.

6

Manjeevənə da mapoo tə tii

¹ Unə manjeevəna, makə dii ci ənji nə'unə tə Slandanə nuunə, famə tə mapoo tuunə. Ci nə matahu uushi nga dfanə.

² Wiinə *bariya nga təkəɲwanə ətə da i aləkawalə agyanəkii, waatoo "Fawə tə duu da muu.

³ Mada kə fii hə tə tii, ka dfanə nə ndzaanaaku ɲga'ə, ha gərə əpinə asəkə duuniya."

⁴ Unə dəsənətii əsə, goona baazee ka səkə ɲga manjeevənə goonə ɲga zabə. Amma ma dfanuuna, gərətəmə tə tii agi nə'unə, una dzalətə tə tii də dzəgunənə.

5:30 5.30 1.23; 1 Koor. 12.27. **5:31 5.31** 'Wat. 2.24. **5:32** 5.32 Səniinə 19.7. **6:1 6.1** Kwal. 3.20. **6:2 6.2-3** Dzək. 5.16. **6:4 6.4** Kwal. 3.21.

Wabənə ka maviinə da slanji na

⁵ Unə maviina, hətəpaamə nuunə ka slanji nuunə, una fa tē tii ka shaṅə. Damə ha'ə də rəṅwə a moodəfuunə. Ma ətsa, ka *Aləmasiihu cuuna ɗa.

⁶ Goona ɗa ha'ə wata ka rəḡwa ginətii, kaa təya shii dəlaginə duunə. Amma ma ɗanuunə, ɗamə tē sətə ci Əntanɗə a moo də rəṅwə a moodəfuunə, makə ɗii ci maviinə ṅga Aləmasiihu nuunə.

⁷ Damə slənə goonə də moodasəka makə ɗii ci ka Slandanə cuuna slənə. Əntaa wata ka əndə shiṅkinə.

⁸ Buurətəmə oo'i, ka viinə nə Slandanə shikwa taa ka wu, maviinə da dimuyinə patə putə ṅga dagwa slənati.

⁹ Unə slanjiinə ṅga maviina, kərəmə tē maviinə də rəḡwakii. Goona dza ka tii ṅgwalənə shaṅə. Buurətəmə oo'i, unə da maviinə goonə patə, ṅga Slandanə rəṅwə nuunə. Dəḡyə nə ci. Ci na ɗa ḡəwanə taa ka wu patə yadə ɗa kama kamaanə.

Sə ṅga paginə ṅga Əntanɗə

¹⁰ Yoo, wiinə səndə cii kya uudəpaagi koonə: wanyinə ka banə koonə, kəṅəmə ndihə ndihə agi ləbənə goonə da Slandana, una kəṅə dagi maduunə ṅgeerənaakii.

6:5 6.5-8 Kwal. 3.22-25; 1 Tim. 6.1-2; Tit. 2.9-10; 1 Piita 2.18-21.
6:6 6.6 1 Koor. 7.22. **6:8 6.8** 2 Koor. 5.10; Kwal. 3.24-25. **6:9**
6.9 Kwal. 3.25; 4.1; Yak. 2.1. **6:10 6.10** Yooh. 15.5; 1 Koor. 16.13.

11 Tasəkamə də sə ɲga paginə ɲga Əntaɲfə patə, koonə shii mbee ka kəɲənə ndihə, una dzagi jarəwiinə ɲga *Seetanə.

12 Acii ma panə gaamə, əntaa da əɲji shiɲkinə caama pa, amma da bwaya uushi'iitə agin-taɲfə da i əpinə amatii da ginaajinyinə da əntaɲfənyinə caama pa agi mandə zamanana.

13 Acii ha'ə, ɲgərəmə sə ɲga pagiitsə vii Əntaɲfə koonə patə, koonə ɲgavə, koonə shii mbee ka sə'watə panə ɲga əɲji daawaanə uusəra ɲga panə. Ma ətsa, ka uudənə nə panə, unə ma'ə kəɲə ndihə ndihə yadə ɲgwalənə.

14 Acii ha'ə, ndzaamə matasəkakii agi gooɲgaanə goonə makə sətə cuuna əgəgi ɲuunə. Ndzaamə ka əɲji gooɲga əsə, makə sətə cuuna ɲgərəvə kəjeerə tibisa a ədzəmuunə;

15 una ndzaanə matasəkakii makə sətə cuuna ɲgavə fiɲinə aasəɲuunə ka kərə ɲunyi Habara ɲga ndzaanə jamə.

16 Taa guci patə, ɲgərəmə vii gooɲga goonə makə sətə cuuna ɲgərə kərəma aacii unə. Acii də ci mbee nuunə ka kəlagi patənə ɲga avənyinə ɲga Seetanə.

17 Luumə luupaanə, una ɲgavə, makə sətə cuuna ɲgavə dara kəɲu ila aa nuunə. ɲgərəmə wabənə ɲga Əntaɲfə, una slənəgi. Acii ci nə ɲgila purəɲanə ətə ci Malaaba Ma'yanə a vii koonə.

18 Damə ətsə patə agi də'wa, una kədii tsakənə

6:11 6.11-17 2 Koor. 10.4; 1 Tees. 5.8; Isaa. 59.17. **6:11 6.11** Yak. 4.7. **6:12 6.12** 1.21; 2.2; 1 Piita 5.8-9. **6:13 6.13** Rooma 13.12. **6:14 6.14** Isaa. 11.5. **6:15 6.15** Isaa. 52.7; Rooma 10.15. **6:17 6.17** Isaa. 40.2; Ibər. 4.12.

tuunə acii Əntanfø. Damə də'wa taa guci patə, makə sətə vii Malaaba Ma'yanə koonə baawəfa nga đanə. Ndzaamə də mægigi ndihə, goona gugudə, đamə də'wa taa guci patə putə nga patənə nga ənji nga Əntanfø.

¹⁹ Damə də'wa ka putaaki əsə, kaa Əntanfø a shii vii ka nyi wabənə nga banə ka ənja, kaa nya shii wabənə yadə ngwalənə, nya bagi ka ənji sətə ma'ə tii mashiimə agi Njunyi Habara.

²⁰ Ma nyi, taa ngahi a furəshina nə nyi, madəbama nga Yeesu nə nyi putə nga Njunyi Habaraakii. Damə də'wa ka putaaki, kaa nya shii mbee ka wabənə yadə ngwalənə agyanəkii makə sətə dəbee nya đa.

Muudinə nga wabənə

²¹ Ma Tikikusə, moodə ndzəkəņunə nə ci, əndə slənə də gooņa ka Slandana əsə, ka banə nə ci koonə habaraaki, una shii makə sətə ci slənaaki a dzə aakəņwa. *

²² Ci đii cii kya sləkee koonə ka ci, kaa ca dzə ka banə koonə habara geenə patə, ca shii tsakə koonə nggeerənə.

²³ Wa Əntanfø Dəsənaamə da Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a vii ndzaanə jamə ka patənə nga ndzəkəņushi'inə ənji nə'unə, təya kavə tuunə ka uudəshinə, təya tsakə koonə vii gooņaanə. †

6:18 6.18-19 3.14; Luka 18.1; Slənə 4.29; Rooma 15.30; Kwal. 4.2-4. **6:20 6.20** 3.2; 2 Koor. 5.20; Kwal. 4.4. * **6:21 6.21** Tikikusə: Slənə 20.4; Kwal. 4.7-8; 2 Tim. 4.12; Tit. 3.12. † **6:23 6.23** ndzaanə jamə: 2 Koor. 13.11.

24 Wa Əntaɲfə a dfa pwapoone ka patəne
ɲga əɲjite ca uufə tə Slandanaame Yeesu
Aləmasiihu də uufəətə pooshi ka əntənə.

Gude: Kura Aləkawalə nga Əntənfə
Gude: Kura Aləkawalə nga Əntənfə New Testament

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gude

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files
dated 2 May 2025

56396c70-45d3-5118-be46-8c4c3fec34f1